

Grunnkurs C: Arbeidsmedisin

Omfang: 90 min

Velkommen til kurset i arbeidsmedisin. Kurset er delt inn i to moduler, arbeidsmedisin og bedriftshelsetjeneste. Målet er at du skal få en grunnleggende innføring i temaer og problemstillinger du bør kjenne til som allmennlege.

Gjennomføring av modulen

- Modulen består av tekstsider og interaktive oppgaver. Oppgavene er laget av pedagogiske hensyn, og antall korrekte svar blir ikke registrert
- Når du har gjennomført modulen, må du bestå en prøve med minst 80% rette svar. For å unngå tidsavbrudd, er det anbefalt å starte modulen på nytt rett før du gjennomfører prøven
- Du har totalt fem forsøk på å bestå prøven
- Dersom det ikke lykkes må du ta kontakt med nettkurs@legeforeningen.no for å få ny tilgang til prøven

Læringsmål

Etter gjennomført del 1 om arbeidsmedisin skal du kunne:

1. Være rustet til å utøve din rolle innenfor arbeidsmedisin og forebyggende arbeid
2. Kjenne til nyttige verktøy og ressurser om temaet på internett
3. Kjenne til relevante lover og regler

Etter gjennomført del 2 om bedriftshelsetjeneste skal du kunne:

1. Ha forståelse av hensikten med Bedriftshelsetjeneste (BHT)
2. Ha kunnskap om BHTs oppgaver
3. Kjenne til relevante lover og regler for BHT

Produksjon

Fagansvarlig kursforfatter:

Bente Elisabeth Moen,
*Spesialist i arbeidsmedisin og professor i arbeidsmedisin
og internasjonal helse, UIB*
Leder av Senter for internasjonal helse.

Redaktører:

Sverre Borgen,
Torstein Sakshaug
Sverre Lundevall

Prosjektleder og pedagog:

May Helene Dahl, *rådgiver, Legeforeningen*

Kvalitetssikring og bistand:

Ingrid Kjerschow Lohne, *rådgiver, Legeforeningen*
Laura J. M. Gray, *rådgiver, Legeforeningen*

Å være i arbeid har stor betydning for de fleste av oss, vanligvis på en positiv måte. Enkelte personer opplever derimot at arbeidet skader helsen. Det er derfor viktig at helsepersonell har tilstrekkelig kunnskap om forholdet mellom arbeid og helse for å stille riktig diagnose og gi pasienten riktig oppfølging.

Har du det?

Sosialt

Utviklende

Meningsfylt

Givende

Oppgave

Hvilke av disse pasientgruppene vil du spørre om arbeidsforhold?

Kryss av for alternativene du mener er riktig.

☐ Ryggsmerter

☐ Depresjon

☐ Astma

☐ Håndeksem

☐ Nedsatt hørsel

Svar

Du har svart feil.

Informasjon om arbeidet er nyttig i vurderingen av alle disse pasientene. Du skal derfor alltid spørre hva pasienten arbeider med og hva arbeidet innebærer.

Tenk så etter; eksponeres denne personen for faktorer som har betydning for aktuelt sykdomsbilde?

Spør pasienten!

Ved å spørre pasienten om arbeidsforhold og arbeidsoppgaver, får du nyttige opplysninger til den videre behandlingen.

Hva vil du bruke denne informasjonen til?

På de neste sidene i kurset presenteres noen eksempler der du skal krysse av for det alternativet du mener er rett.

Oppgave 1

Hvorfor kan allmennlegen ha nytte av å vite om en astma er forårsaket av agens i arbeidslivet?

Kryss av for alternativet du mener er riktig.

- ☒ Legen kan kontakte bedriftshelsetjenesten for å finne mer ut av dette
- ☐ Legen kan gi riktig medisin til pasienten

Svar

Du har svart feil.

Det er viktig for pasienten å få riktig diagnose.

I tillegg er det viktig at det gjøres noe med årsaken til sykdommen, der dette er mulig.

En bedriftshelsetjeneste har som oppgave å kartlegge arbeidsplasser for å se om det er nødvendig med tiltak. På denne måten kan man få til at arbeidsplassen tilrettelegges for astmatikeren. I beste fall kan det føre til at astmaproblemet forsvinner. Slikt forebyggende arbeid tar tid, og en allmennpraktiker har sjelden anledning til å gå dypt inn i denne type saker. Det er nyttig å bruke de ressursene som bedriftshelsetjenesten har for å få dette til. Det er likevel fint å gi riktig medisin til pasienten, men informasjon om arbeidsplassen har lite eller ingen betydning for medisinalget.

Oppgave 2

Hvorfor kan allmennlegen ha nytte av å vite om støyforhold på jobben?

Kryss av for alternativet du mener er riktig.

- ☐ Legen kan la være å henvise pasienten til ytterligere utredning
- ☒ Legen kan forhindre at pasientens hørsel blir verre

Svar

Du har svart feil.

Hvis det blir klarlagt om pasienten blir utsatt for høye støynivå på jobben, slik at det er risiko for ytterligere hørselsnedsettelse på grunn av dette, kan det iverksettes tiltak for å unngå støyeksponering av pasienten.

Dette er viktig forebyggende arbeid. I slike tilfelle er det for eksempel nyttig å kontakte bedriftshelsetjenesten på pasientens arbeidsplass, slik at denne kan ta ansvar for kartlegging og iverksetting av tiltak.

Hvis en pasient har fått en støyskade, kan hørselen ikke repareres. Det er imidlertid viktig å gi slike pasienter korrekt oppfølging.

Oppgave 3

Hvorfor kan det være nyttig for allmennlegen å vite om håndeksem skyldes arbeidet?

Kryss av for alternativet du mener er riktig.

- ☒ Legen kan bidra til å forhindre at eksemet oppstår på nytt
- ☐ Legen kan gi riktig salve

Svar

Du har svart feil.

Det er viktig for pasienten å få riktig diagnose slik at det kan gjøres noe med årsaken til sykdommen.

Dersom pasienten har mistanke om hvilke agens som forårsaker eksemet, er det viktig å finne mer ut om dette. Det kan gjøres ved henvisning til for eksempel hudspesialist.

Dersom årsaken til eksemet blir klarlagt, kan pasienten unngå denne type eksponering i fremtiden, og eksemet vil forsvinne. Det er fint å gi riktig medisin til pasienten, men informasjon om arbeidsplassen har lite eller ingen betydning for medisinvalget.

Oppgave 4

Hvorfor kan allmennlegen ha nytte av å vite om ryggplager har sammenheng med arbeidet?

Kryss av for alternativet du mener er riktig.

☐ Legen kan anmelde arbeidsgiver til politiet

☒ Legen kan drøfte med pasienten hvilke fysiske eller psykiske belastninger som foreligger på jobben

Svar

Du har svart feil.

Det er ofte vanskelig å finne årsaken til ryggplager, men av og til kan pasientene fortelle om konkrete belastninger på jobben som de mener har betydning.

Dersom uheldige forhold finnes, kan tiltak iverksettes. Slik kartlegging kan eventuelt utføres av pasientens bedriftshelsetjeneste, og både pasienten selv og legen kan ta kontakt med den for å få dette utført.

Arbeidsgivere som ikke utfører kartlegginger og tiltak på arbeidsplassen, slik at noen blir syke av dette, følger ikke gjeldende regler og retningslinjer. Likevel er det drastisk å melde slike arbeidsgivere til politiet.

Legens rolle og oppgaver

Mange personer opplever fysiske eller psykiske plager som er forårsaket av arbeidet

(NOA 2015)

Klikk på spørsmålene for utfyllende informasjon

Hvorfor angår dette deg?

Hvor finner du informasjon?

Om lag én av ti personer i yrkesaktiv alder rapporterer at de i løpet av det siste året har hatt et fysisk eller psykisk helseproblem forårsaket av arbeidet.

Det meste av arbeidsrelatert sykdom i Norge behandles i allmennpraksis, men ofte uten at legen er klar over det.

Det er uheldig for både pasienten og samfunnet. Det hemmer det forebyggende arbeidet og mulighetene til å redusere skadelig eksponering.

Legens rolle og oppgaver

Mange personer opplever fysiske eller psykiske plager som er forårsaket av arbeidet

(NOA 2015)

Klikk på spørsmålene for utfyllende informasjon

Hvorfor angår dette deg?

Hvor finner du informasjon?

Hvis du i din praksis trenger informasjon eller har spørsmål, er det flere nyttige ressurser på internett.

På disse sidene kan du finne oppdatert statistikk, skjemaer, artikler og kontaktinformasjon.

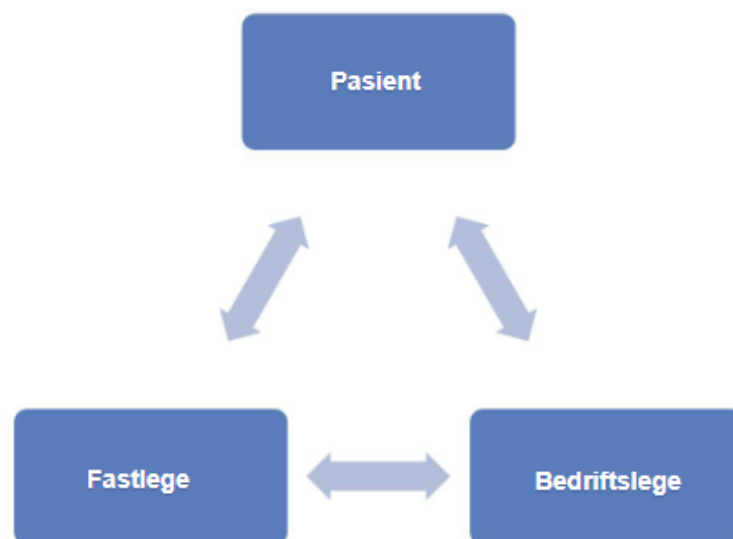
Arbeidstilsynet.no

Arbeids-NEL

Stami.no

Mange pasienter kommer til sin fastlege med plager som skyldes forhold i arbeidslivet. Et samarbeid mellom allmennpraktiker og bedriftslege er derfor ofte nyttig.

Klikk på teksten for å se et eksempel på samarbeid mellom pasient, fastlege og bedriftslege.

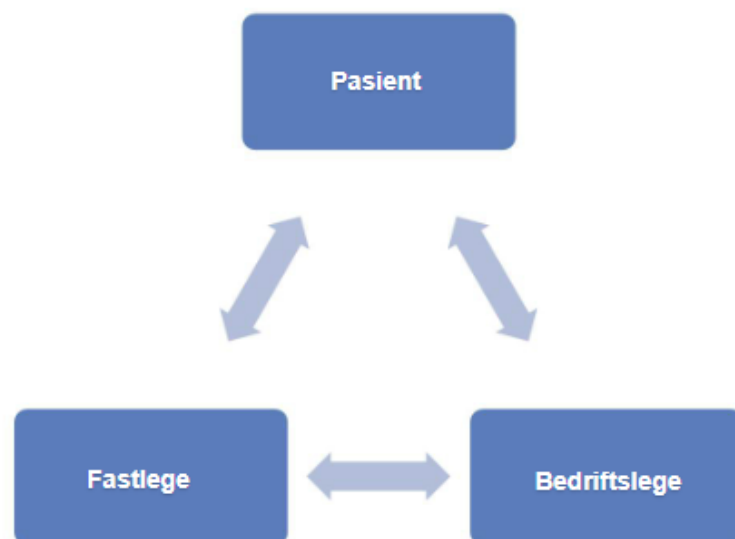

Pasienten har de siste to til tre år vært sterkt plaget av astma, med anfall med pustebesvær om nettene, særlig i helgene. Hun trives på jobb, er aktiv på fritiden, har to barn som går i barneskolen, og har ikke spesielle problemer hjemme. Blodprøvene viser ingen allergier. Hun har ingen andre symptomer på allergi og hun kjenner ikke til liknende tilfeller i familien.

På spørsmålet om hva hun arbeider med svarer hun at hun de siste 10 årene har jobbet som renholder på barneskolene i kommunen.

På spørsmålet om hva arbeidet innebærer, forteller hun at det er rengjøring av gulv og pulter i kantine og klasserom. Arbeidet utføres etter skoletid og i helgene. Ved nærmere spørsmål forteller hun at hun bruker en rekke kjemiske stoffer i rengjøringsarbeidet. Hun har ikke hatt astmaplager i perioder med flere fridager eller ferie.

Mange pasienter kommer til sin fastlege med plager som skyldes forhold i arbeidslivet. Et samarbeid mellom allmennpraktiker og bedriftslege er derfor ofte nyttig. Klikk på teksten for å se et eksempel på samarbeid mellom pasient, fastlege og bedriftslege.

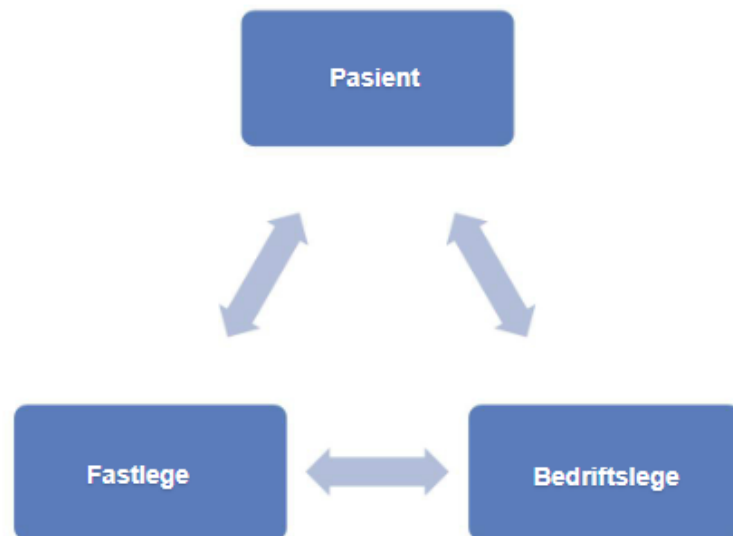

Bedriftslegen fulgte opp saken fra fastlegen og undersøkte forholdene nærmere for å kunne bedre pasientens situasjon.

Bedriftslegen fant ut at skolen for tre år siden byttet leverandør av vaskemidler og andre rengjøringsartikler. Bedriftslegen og en yrkeshygieniker fra bedriftshelsetjenesten sørget for at bruk av slike stoffer ble gjennomgått og de mest uheldige produktene ble fjernet.

Videre ble det oppdaget at ventilasjonsanlegget ble slått av på skolen klokken tre. Dvs. at pasienten arbeidet uten ventilasjon. Dette ble endret, og førte til at partikkelnivået i pasientens arbeidsmiljø ble dramatisk redusert. Disse tiltakene førte til at pasientens astmaplager forsvant. Dette var også viktig for andre renholdere på skolen som ble utsatt for de samme uheldige forholdene.

Mange pasienter kommer til sin fastlege med plager som skyldes forhold i arbeidslivet. Et samarbeid mellom allmennpraktiker og bedriftslege er derfor ofte nyttig. Klikk på teksten for å se et eksempel på samarbeid mellom pasient, fastlege og bedriftslege.

Fastlegen kontaktet den aktuelle bedriftslegen og informerte om at han trodde pasientens plager skyldtes forhold på arbeidsplassen.

Videre ba fastlegen bedriftslegen skaffe nødvendig informasjon om eventuelle uheldige forhold for å avdekke årsaken til plagene. Samarbeidet ga resultat.

Bedriftslegen sørget for at pasienten utførte PEF-målinger (måling av peak expiratory flow) hver time en hel uke, og på basis av disse testene kunne man se at PEF ble redusert under og etter renholdsarbeidet. Dette er en sterk indikator på at forhold på arbeidsplassen har en uheldig virkning på luftveiene.

Videre ble kjemisk arbeidsmiljø kartlagt. Det var høye nivå av støvpartikler på pasientens arbeidsplass og hun arbeidet med en rekke kjemiske rengjøringsmidler som inneholdt allergener og irriteranter.

Fakta om arbeidslivet

Både statistikk og undersøkelser viser at norske arbeidstakere har det bra på jobb, og færre er utsatt for negative arbeidsmiljøbelastninger i dag enn for 20 år siden. Likevel er det fortsatt utfordringer i enkelte næringer og yrker. Klikk på tekstene for å vite mer om hva arbeidstakere rapporterer

[Høye arbeidskrav](#)[Kjemisk eksponering](#)[Flest rapporterte helseplager](#)[Psykososiale faktorer](#)

Fakta om arbeidslivet

Både statistikk og undersøkelser viser at norske arbeidstakere har det bra på jobb, og færre er utsatt for negative arbeidsmiljøbelastninger i dag enn for 20 år siden. Likevel er det fortsatt utfordringer i enkelte næringer og yrker. Klikk på tekstene for å vite mer om hva arbeidstakere rapporterer

[Høye arbeidskrav](#)[Kjemisk eksponering](#)[Flest rapporterte helseplager](#)[Psykososiale faktorer](#)

Fakta om arbeidslivet

Både statistikk og undersøkelser viser at norske arbeidstakere har det bra på jobb, og færre er utsatt for negative arbeidsmiljøbelastninger i dag enn for 20 år siden. Likevel er det fortsatt utfordringer i enkelte næringer og yrker. Klikk på tekstene for å vite mer om hva arbeidstakere rapporterer

[Høye arbeidskrav](#)[Kjemisk eksponering](#)[Flest rapporterte helseplager](#)[Psykososiale faktorer](#)

Fakta om arbeidslivet

Både statistikk og undersøkelser viser at norske arbeidstakere har det bra på jobb, og færre er utsatt for negative arbeidsmiljøbelastninger i dag enn for 20 år siden. Likevel er det fortsatt utfordringer i enkelte næringer og yrker. Klikk på tekstene for å vite mer om hva arbeidstakere rapporterer

[Høye arbeidskrav](#)[Kjemisk eksponering](#)[Flest rapporterte helseplager](#)[Psykososiale faktorer](#)

Hva svarer arbeidstakere?

Hva vil dine pasienter svare på spørsmål om sin helse og arbeidssituasjon?

Her har vi hentet ut fakta om norske arbeidstakere.

(Data er hentet fra NOAs faktatbok 2015)

Hvor ofte føler du deg engasjert og motivert?

Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at dere må rope til hverandre for å bli hørt?

Hvilken arbeidstidsordning har du vanligvis?

Kan du se spor av støv etter røyk fra metaller i ditt arbeid?

Arbeider du med gjentatte eller ensidige hånd- og armbevegelser?

Blant norske arbeidstakere svarer 86% at de er nokså motivert/meget ofte motivert i jobben.

De som har høyest skår her er toppledere. Videre følger kunstnere, førskolelærere og fysioterapeuter. I den yngste aldersgruppen (17-24 år) hos begge kjønn er motivasjon og engasjement i jobben lavere, sammenliknet med særlig den eldste aldersgruppen.

Motivasjon og engasjement er rimelig likt fordelt mellom de ulike utdanningsgruppene, men en noe høyere andel motiverte finner vi i gruppene med lengst utdanning. De mest engasjerte og motiverte finner vi i småbedrifter /enkeltmannsforetak.

Hva svarer arbeidstakere?

Hva vil dine pasienter svare på spørsmål om sin helse og arbeidssituasjon?

Her har vi hentet ut fakta om norske arbeidstakere.

(Data er hentet fra NOAs faktatbok 2015)

Hvor ofte føler du deg engasjert og motivert?

Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at dere må rope til hverandre for å bli hørt?

Hvilken arbeidstidsordning har du vanligvis?

Kan du se spor av støv etter røyk fra metaller i ditt arbeid?

Arbeider du med gjentatte eller ensidige hånd- og armbevegelser?

Om lag 9 prosent av alle yrkesaktive oppgir å være eksponert for sterk støy en fjerdedel av arbeidsdagen eller mer. Prosentandelen som oppgir å være utsatt for sterk støy, har blitt redusert med om lag 5 prosentpoeng i perioden 1996 til 2013.

Menn oppgir mer enn dobbelt så ofte som kvinner å være utsatt for sterk støy. For både menn og kvinner er andelen som oppgir å være støyutsatt, høyest i de to yngste aldersgruppene. Det er en klar tendens til at menn med utdanning på videregående nivå eller lavere oppgir å være mest støyutsatt.

En høy andel støyeksponerte finnes innenfor næringene bygge- og anleggsvirksomhet, industri, utvinning av råolje- og naturgass og innenfor jord-/skogbruk og fiske, hvor om lag dobbelt så mange som gjennomsnittet oppgir sterk støyeksponering en fjerdedel av dagen eller mer. Ser vi på yrkesnivå, oppgir industrioperatører, metallarbeidere, mekanikere, næringsmiddeloperatører, anleggsarbeidere, tømrere og elektrikere å være mer enn tre ganger så utsatt for sterk støy sammenliknet med gjennomsnittet for alle yrkesaktive.

Hva svarer arbeidstakere?

Hva vil dine pasienter svare på spørsmål om sin helse og arbeidssituasjon?

Her har vi hentet ut fakta om norske arbeidstakere.

(Data er hentet fra NOAs faktatbok 2015)

Hvor ofte føler du deg engasjert og motivert?

Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at dere må rope til hverandre for å bli hørt?

Hvilken arbeidstidsordning har du vanligvis?

Kan du se spor av støv etter røyk fra metaller i ditt arbeid?

Arbeider du med gjentatte eller ensidige hånd- og armbevegelser?

Andelen som jobber skift/turnus er 24.7 prosent (i alt 545 000 personer). Andelen skift- og turnusarbeidere i Norge er høyere enn i mange andre land, og omfanget av skift- og turnusarbeid har økt jevnt de siste årene. Størst økning ser man i helse- og omsorgsnæringen og i varehandelen. Den relativt høye andelen yrkesaktive som arbeider innenfor helse- og omsorgssektoren bidrar trolig til dette.

Helserisiko:

Skiftarbeid kan defineres på mange måter. I hovedsak dreier det seg om arbeid utenfor mest vanlig arbeidstid. Det er nattarbeidet som er hovedproblemet når det gjelder helse. Kroppens normale rytme forstyrres, og dette kan gi søvnproblemer av forskjellig art. Økt grad av tretthet kan gi høyere ulykkesrisiko. Videre kan skiftarbeiderne få endret metabolisme, økt risiko for mage-tarm-plager og økt forekomst av angst og depresjon. Reproduksjonsforhold kan forstyrres, og for eksempel gi økt risiko for spontanaborter. Kvinner som regelmessig har gått nattevakter i mer enn ti år, har økt risiko for brystkreft.

Hva svarer arbeidstakere?

Hva vil dine pasienter svare på spørsmål om sin helse og arbeidssituasjon?

Her har vi hentet ut fakta om norske arbeidstakere.

(Data er hentet fra NOAs faktatbok 2015)

Hvor ofte føler du deg engasjert og motivert?

Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at dere må rope til hverandre for å bli hørt?

Hvilken arbeidstidsordning har du vanligvis?

Kan du se spor av støv etter røyk fra metaller i ditt arbeid?

Arbeider du med gjentatte eller ensidige hånd- og armbevegelser?

Nærmere en av fire mekanikere, sveisere, plate- og verkstedsarbeidere oppgir at de blir eksponert for slik luftforurensing. Rundt en av fem rørleggere og bygghåndverkere blir eksponert for metallstøv eller -røyk en fjerdedel av arbeidsdagen eller mer.

Helserisiko:

Mange arbeidstakere har kontakt med metallstøv. Dette tenker man ofte ikke på, ettersom metaller kan befinne seg finfordelt i røyk og maling av forskjellig slag. Ved å slippe og pusse på metalloverflater kan en håndverker bli utsatt for metallstøv. Fordi en del stoffer kan gi helseplager ved innånding, er det viktig at arbeidstakerne vet hva slags typer metallstøv de utsettes for. Blant annet kan nikkel gi allergier og seksverdig krom er kreftfremkallende. Det er viktig at arbeidstakerne bruker åndedrettsvern ved slikt arbeid.

Hva svarer arbeidstakere?

Hva vil dine pasienter svare på spørsmål om sin helse og arbeidssituasjon?

Her har vi hentet ut fakta om norske arbeidstakere.

(Data er hentet fra NOAs faktatbok 2015)

Hvor ofte føler du deg engasjert og motivert?

Er du i ditt daglige arbeid utsatt for så sterk støy at dere må rope til hverandre for å bli hørt?

Hvilken arbeidstidsordning har du vanligvis?

Kan du se spor av støv etter røyk fra metaller i ditt arbeid?

Arbeider du med gjentatte eller ensidige hånd- og armbevegelser?

Andelen som rapporterer å arbeide med gjentatte og ensidige hånd- eller armbevegelser mer enn halve dagen rapporteres av 39%.

Arbeid som medfører gjentatte og ensidige hånd- eller armbevegelser, utgjør en av de absolutt vanligste mekaniske eksponeringene. Hele 45 prosent svarer at de er utsatt for det en fjerdedel av tiden eller mer, noe som tilsvarer om lag 1,1 millioner yrkesaktive.

Helserisiko:

Arbeid som innebærer både repetisjon og kraftbruk i manuelt arbeid, gir økt risiko for plager i armer og hender. Det foreligger også dokumentasjon på en mulig sammenheng mellom arbeid som innebærer repetitive arm- og skulderbevegelser, og høyere forekomst av nakkeplager og muskel-/skjelettplager i underarmer og hender. Det finnes en rekke risikofaktorer i arbeidsmiljøet som kan knyttes til nakke-, skulder- og armlager. Ikke alle faktorer er like viktige, og det er viktig å se disse faktorene i sammenheng. Med godt samsvar mellom arbeidsinnhold/arbeidsmiljø og den enkeltes fysiske, psykiske og sosiale forutsetninger og behov kan vi forebygge helseplagene.

Oppgave

Hva vet du om arbeidsrelaterte plager og hvilke yrkesgrupper som er utsatt? Kryss av for alternativene du mener er riktig.

- ☒ Bygg og anleggsarbeidere angir mer arbeidsrelaterte hudplager enn flygere
- ☐ Førskolelærere er mindre deprimert på grunn av jobbforhold enn folk flest
- ☒ Renholdere er blant de yrkesgruppene som rapporterer mest arbeidsrelaterte ryggplager
- ☐ Psykiske plager blant yrkesaktive oppgis hyppigst i gruppen med lavest utdanning
- ☒ Luftveisplager rapporteres mest av yrkesgrupper innen bygg og anlegg

Svar

Du har svarte feil på noen av spørsmålene i denne oppgaven, men fortvil ikke.

På de neste sidene i dette kurset får du anledning til å lære mer om dagens arbeidsmiljøsituasjon.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Begrepsavklaring

Arbeidsrelatert sykdom?
Yrkesskade?
Yrkessykdom?

Det knytter seg av og til litt forvirring til begrepene arbeidsrelatert sykdom, yrkesskade og yrkessykdom.

Dette er ikke begreper som kan brukes synonymt i norsk fagterminologi, selv om de ofte brukes om hverandre i muntlige sammenhenger.

Begrepene definerer ikke bare pasientenes tilstand men også hvilke rettigheter pasienten har i trygdesystemet.

Arbeidstilsynet

Best.nr. 154 b
DEL 1

Melding om arbeidsrelatert sykdom

- eller skade (omfattes ikke av meldeplikten, og honoreres ikke)

Del 1 sendes Direktoratet for arbeidstilsynet, Postboks 4720 Sluppen, 7468 Trondheim.

Meldinger som gjelder arbeid på kontinentalsokkelen sendes Petroleumsstilsynet, Pb. 243, 800

Meldinger som gjelder flyvende personell skal sendes Luftfartstilsynet, Pb. 243, 800

Del 2 NAVs kopi

Del 3 Pasientens kopi

Del 4 Legens kopi

Persondata

Pasientens navn: Fødselsnummer

Pasientens adresse: Postnr.: Sted:

Yrke og arbeidsgiver da skadelige påvirkning fant sted

Daværende yrke:

Daværende arbeidsgiver (hvis flere arbeidforhold, angi det siste):

Daværende arbeidsgivers adresse: Postnr.: Sted:

Arbeider pasienten fortsatt i denne virksomheten? Ja ☐ Nei ☐ Kommentarer:

Diagnose og sykdomsårsak

Diagnose/diagnosekode (ICD-10 alt. ICPC), og evt. bidiagnoser med samme årsak:

Arbeidsrelatert sykdom som berettiger til arbeidsrelatert trygdeopphold (se lov om arbeidsrelatert trygdeopphold)

Forrige < > Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Arbeidsrelatert skade og sykdom er vide begreper. Disse må skilles fra yrkesskade og yrkessykdom som har en mer snever definisjon.

Klikk i tekstboksene for en nøyaktig beskrivelse og definisjon av begrepene.

Yrkesskade

Yrkessykdom

Arbeidsrelatert sykdom

Yrkesskade er en legemsskade eller sykdom som er forårsaket av en arbeidsulykke.
([Lov av 28.februar 1997 nr. 19 om Folketrygd, § 13-3](#)).

En arbeidsulykke er en plutselig eller uventet ytre hendelse som arbeidstakeren har vært utsatt for i arbeidet. Denne inkluderer også en konkret tidsbegrenset ytre påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til hva som er normalt i vedkommendes arbeid.

NB! Man bruker ofte begrepet "yrkesskadetrygd" når man omtaler kompensasjon i forbindelse med yrkesskade. Dette er forskjellig fra en erstatningsordning som er knyttet opp mot forsikring.

Pasienter kan også søke erstatning fra arbeidsgivers forsikringsselskap hvis de har fått en yrkesskade. Dette er noe annet enn den trygdeordning som "yrkesskadetrygd" er. Pasienten har begge disse mulighetene for å få kompensasjon for en yrkesskade.

Det er viktig å vite at det er tidsfrister for å fremme krav om kompensasjon for yrkesskade. Tidsfristen er et år for trygdekontorets særfordeler, og tre år for krav via forsikringsselskaper. Tiden løper fra det tidspunkt pasienten har fått bekreftet av lege at dette dreier seg om en yrkesskade.

Arbeidsrelatert skade og sykdom er vide begreper. Disse må skilles fra yrkesskade og yrkessykdom som har en mer snever definisjon.

Klikk i tekstboksene for en nøyaktig beskrivelse og definisjon av begrepene.

Yrkesskade

Yrkessykdom

Arbeidsrelatert sykdom

Yrkessykdom er likestilt med yrkesskade i Folketrygden ([Lov av 28.februar 1997 nr. 19 om Folketrygd, § 13-4](#)). Dette betyr at de samme særfordeler som trer i kraft for pasienten ved yrkesskade også gjelder når man får en yrkessykdom.

Hva som er en yrkessykdom angis i [forskrifter fra Departementet](#). Her angis en liste over yrkessykdommer;

- sykdommer som skyldes forgiftning eller annen kjemisk påvirkning,
- allergiske hud- og lungesykdommer
- sykdommer som skyldes strålingsenergi
- nedsatt hørsel som skyldes larm fra maskiner, verktøy o.a.
- lungesykdommer som skyldes påvirkning av finfordelte stoffer
- visse sykdommer i armene - eksempelvis artrose - dersom de skyldes vibrasjoner fra verktøy
- dekompresjonssykdom
- visse sykdommer som skyldes smitte og sykdommer etter vaksinasjon som har samband med yrket.

Videre er det slik at sykdom som er angitt i forskriftene skal godkjennes som yrkesskade dersom:

- a) sykdomsbildet er karakteristisk
- b) det er en rimelig sammenheng mellom aktuell påvirkning og sykdomsbilde
- c) symptomene har oppstått i rimelig tid etter påvirkningen
- d) det ikke er mer sannsynlig at en annen sykdom er årsak til symptomene

Arbeidsrelatert skade og sykdom er vide begreper. Disse må skilles fra yrkesskade og yrkessykdom som har en mer snever definisjon.

Klikk i tekstboksene for en nøyaktig beskrivelse og definisjon av begrepene.

Yrkesskade

Yrkessykdom

Arbeidsrelatert sykdom

Mange typer skader og sykdommer kan ha sin årsak i forhold i arbeidslivet, uten at de er definert som yrkesskade eller yrkessykdom.

Grunnene til at ikke alle slike tilstander er definert som yrkesskade eller yrkessykdom er flere.

Hovedårsakene er nok av økonomisk karakter. Dersom alle slike tilstander skulle gi mulighet for økonomiske fordeler, kunne det bli svært dyrt for samfunnet.

For en del av disse tilstandene er dessuten årsaksforholdene mange og sammensatte, og det kan være vanskelig å vurdere i hvilken grad arbeidsforhold har medvirket til disse. Eksempler her er stressrelaterte sykdommer som hjertesykdom og muskelskjelettplager.

Med uttrykkene arbeidsrelatert sykdom og skade inkluderer vi altså alle slike tilstander, ikke bare de som omfattes av definisjonene for yrkesskade/yrkessykdom.

Hva mener du?

Anders er 36 år og arbeider i et flyttebyrå. En dag han løfter en tung eske opp på lastebilen, får han "kink" i ryggen. Dette er veldig smertefullt, og han må dra til legevakten. Her blir han sykemeldt.

Er dette en yrkesskade?

☐ Ja

☒ Nei

Svar

Du har svart feil. Dette er ingen yrkesskade.

Anders har riktignok fått en plutselig smertetilstand, men den er ikke forårsaket av en ytre påkjenning som er usedvanlig i forhold til hva som er normalt for hans arbeid. Dersom en kasse hadde falt ned på ryggen hans fra bilen, slik at han hadde blitt skadet, hadde dette blitt vurdert som en yrkesskade. Da hadde det blitt vurdert som en ytre påkjenning, som han normalt ikke utsettes for.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Hva mener du?

Hans Olav er baker, og har vært det i 20 år. De siste 4 årene har han vært plaget av astmaanfall, som kommer på ettermiddagen. Han får tung pust og har måttet bruke Ventoline det siste året når dette har kommet.

I ferier og helger når han har fri, har han ikke plager. Han lurer på om dette skyldes mel, da de i bakeriet har fått et rom med meget bra ventilasjon og lokk på eltebollene. Når han arbeider i dette rommet, blir han ikke syk. For øvrig har han vært tidligere frisk, og han røker ikke. Er dette en yrkessykdom?

☒ Ja

☐ Nei

Svar

Du har svart feil. Dette kan være en yrkessykdom.

Det kan være en lungesykdom som skyldes påvirkning av finfordelte stoffer, her av mel. Det er et typisk symptom bilde for dette, med rimelig sammenheng mellom anfallene og meleksposering, og vi har ikke opplysninger om at annen sykdom er årsak til symptomene.

Legers meldeplikt

"Enhver lege som gjennom sitt arbeid får kunnskap om (...) sykdom som legen antar skyldes arbeidstakers arbeidssituasjon, skal gi skriftlig melding om det til Arbeidstilsynet."

Arbeidsmiljøloven § 5-3

I denne delen av kurset skal vi se nærmere på legers meldeplikt og melderutiner når lidelser skyldes arbeidstakers arbeidssituasjon. I tillegg ser vi på den nasjonale statistikken over forekomst av disse tilstandene.

Arbeidstilsynet

Best.nr. 154 b
DEL 1

Melding om arbeidsrelatert sykdom

- eller skade (omfattes ikke av meldeplikten, og honoreres ikke)

Del 1 sendes Direktoratet for arbeidstilsynet, Postboks 4720 Sluppen, 7468 Trondheim.
Meldinger som gjelder arbeid på kontinentalsokkelen sendes Petroleumsstilsynet, Pb.
Meldinger som gjelder flyvende personell skal sendes Luftfartstilsynet, Pb. 243, 8001
Del 2 NAVs kopi
Del 3 Pasientens kopi
Del 4 Legens kopi

Persondata

Pasientens navn:	Fødselsnummer	
Pasientens adresse:	Postnr.:	Sted:

Yrke og arbeidsgiver da skadelige påvirkning fant sted

Daværende yrke:		
Daværende arbeidsgiver (hvis flere arbeidforhold, angi det siste):		
Daværende arbeidsgivers adresse:	Postnr.:	Sted:
Arbeider pasienten fortsatt i denne virksomheten?	Ja ☐ Nei ☐	Kommentarer:

Diagnose og sykdomsårsak

Diagnose/diagnosekode (ICD-10 alt. ICPC), og evt. bidiagnoser med samme årsak:

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Hvilke helseplager vil du melde?

Når vil du melde arbeidsrelaterte helseplager skriftlig til Arbeidstilsynet?
Kryss av for alternativet du mener er riktig.

- ☐ De helseplagene som Folketrygdloven godkjenner som folkesykdommer
- ☐ Sykdommer med klar årsakssammenheng og som er fullstendig forhåndsutredet
- ☒ Alle sykdommer og helseplager du mistenker skyldes pasientens arbeidssituasjon
- ☐ Helseplager pasienten sier skyldes arbeidssituasjonen

Svar

Du har svart feil.

Alle sykdommer og helseplager som legen antar skyldes pasientens arbeidssituasjon skal meldes skriftlig til Arbeidstilsynet.

Sammenhengen mellom arbeidsforhold og sykdom trenger ikke være utredet og ansett som sikker. Hensikten er at leger skal melde på mistanke om årsakssammenheng.

Arbeidstilsynet ønsker også melding om skader, for eksempel når det er grunn til å gjøre Arbeidstilsynet oppmerksom på farlige forhold i en bedrift. Plikten til å melde er imidlertid begrenset til sykdommer. Les lovteksten [her](#)

Mer om rutiner og meldeplikt

Klikk i tekstboksene for å få svar på viktige spørsmål knyttet til legers meldeplikt.

Hvem melder yrkesskade?

Hvem melder yrkessykdom?

Må pasienten samtykke?

Hvorfor melde?

Melding av yrkesskade skal ikke utføres av lege, dette skal gjøres av arbeidsgiver.

Arbeidsgiver skal:

- sende melding til trygdekontoret (blankett 11.01A) ved yrkesskade eller yrkessykdom som fører til medisinsk behandling, sykemelding i mer enn tre dager og/eller som kan gi rett til ytelser etter folketrygdloven.
- sende skademelding i alle tilfeller hvor trygdekontoret ber om det eller arbeidstaker ønsker det.
- ved arbeidsulykker med død eller alvorlig skade til følge, straks og på hurtigste måte varsle Arbeidstilsynet og politiet

Mer om rutiner og meldeplikt

Klikk i tekstboksene for å få svar på viktige spørsmål knyttet til legers meldeplikt.

Hvem melder yrkesskade?

Hvem melder yrkessykdom?

Må pasienten samtykke?

Hvorfor melde?

Legen skal melde all sykdom som antas kan skyldes arbeidstakerens arbeidsforhold på eget skjema til Arbeidstilsynet. Skjemaet finner du [her](#).

Skjemaets bakside har en kort generell orientering om pasientrettigheter ved arbeidsrelatert sykdom/skade.

Fullstendig utfylt melding blir honorert med 150 kroner.

Skjemaet omfatter opplysninger om pasient og arbeidsgiver, yrke, sykdommens art og bakgrunn for sykdommen. Opplysningene blir behandlet konfidensielt og er svært viktige for Arbeidstilsynet forebyggende helsearbeid.

Skjemaet sendes til:
Arbeidstilsynet, Postboks 4720, Sluppen, 7468 Trondheim

Mer om rutiner og meldeplikt

Klikk i tekstboksene for å få svar på viktige spørsmål knyttet til legers meldeplikt.

Hvem melder yrkesskade?

Hvem melder yrkessykdom?

Må pasienten samtykke?

Hvorfor melde?

Legen trenger ikke pasientens samtykke for å sende meldingen om arbeidsrelatert sykdom til Arbeidstilsynet.

Siden meldeplikten ikke omfatter skader, må pasienten samtykke til at legen sender inn melding om skade.

Pasientens samtykke er bare nødvendig når pasienten ønsker oppfølging fra Arbeidstilsynet i det konkrete tilfellet, og hvis saken skal sendes til NAV lokalt. Arbeidstilsynet kan da kontakte virksomheten for å se om arbeidsgiver har gjort det nødvendige overfor den enkelte som er blitt syk, eller for å hindre at andre arbeidstakere pådrar seg samme sykdom eller skade.

Mer om rutiner og meldeplikt

Klikk i tekstboksene for å få svar på viktige spørsmål knyttet til legers meldeplikt.

Hvem melder yrkesskade?

Hvem melder yrkessykdom?

Må pasienten samtykke?

Hvorfor melde?

Meldingene gir Arbeidstilsynet viktig informasjon om risikoforhold i arbeidsmiljøet.

Enkeltmeldinger eller flere likeartede meldinger kan føre til at Arbeidstilsynet setter i verk tiltak mot farlige produkter eller utstyr, eller overfor spesielle bransjer.

Meldinger om risikoforhold som er lite kjent, blir brukt til å initiere kartleggings- eller forskningsarbeid.

Arbeidstilsynet er avhengig av legenes informasjon for å kunne målrette sitt forebyggende arbeid, og de ønsker at flere leger melder arbeidsrelaterte lidelser.

Hvilke helseplager meldes oftest?

Hvilken arbeidsrelatert sykdom tror du ble meldt oftest i 2014?
Kryss av for alternativet du mener er riktig.

- ☐ Psykiske lidelser
- ☐ Sykdommer i nervesystemet (eks. løsemiddelskader)
- ☐ Sykdommer i åndedrettsystemet
- ☒ Støyskader
- ☐ Muskel- og skjelettsykdommer

Svar

Du har svart feil.

55 % av alle rapporteringer i 2014 gjaldt støyskader.

Om dette gir et riktig bilde av arbeidsrelatert sykdom i Norge, kan diskuteres.

Det er relativt nytt at leger skal melde alle mistenkte arbeidsrelaterte sykdommer. Mange melder nok fortsatt bare sikre yrkessykdommer, slik som var vanlig før. Det kan bety at tilstander som for eksempel psykiske lidelser og muskelskjelettplager ikke blir meldt i noen særlig grad.

En viktig grunn til at arbeidsrelatert sykdom skal meldes til Arbeidstilsynet, er for å få en nasjonal statistikk over forekomst av disse tilstandene.

Det oppfordres derfor til at dagens leger melder alle sine mistenkte tilfeller, slik at statistikken blir mer korrekt.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Del 2

Bedriftshelsetjeneste

I denne delen av kurset skal du bli bedre kjent med bedriftshelsetjenestens

- rolle
- funksjoner
- oppgaver

I tillegg til

- lovverket som ligger til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i bedriftene.

Hva vet du om bedriftshelsetjeneste?

Hvorfor skal bedrifter ha godkjent bedriftshelsetjeneste?
Kryss av de påstandene du mener er riktig.

- ☒ En godkjent bedriftshelsetjeneste har kompetanse på arbeidsmiljø.
- ☐ Fint for bedriften at andre tar det fulle og hele ansvaret for arbeidsmiljøet.
- ☒ Det er en viktig arena for å forebygge ulykker og sykdom som har sammenheng med arbeidsforholdene.
- ☐ Myndighetene ønsker at alle i arbeid skal få målt blodtrykket og testet synet.

Svar

Du har svart feil.

Det er viktig å jobbe forebyggende med arbeidsmiljøet i bedriften. På den måten kan man unngå at ulykker skjer, og at sykdom og plager i sammenheng med arbeidsforholdene utvikler seg. En godkjent bedriftshelsetjeneste har kompetanse på arbeidsmiljø. Den skal hjelpe bedriften i det forebyggende arbeidet og bidra til å skape trygge og sunne arbeidsforhold. Arbeidstilsynet ser mange virksomheter som har stor nytte av sin bedriftshelsetjeneste. Dette er virksomheter som samarbeider godt med sin bedriftshelsetjeneste, og som stiller gjennomtenkte krav om hvilke tjenester de har behov for. Lovverket slår fast at arbeidsmiljøet er arbeidsgiverens ansvar, selv om bedriften er tilknyttet en godkjent bedriftshelsetjeneste.

Hva sier loven?

Her blir du bedre kjent med lovverket som ligger til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i bedriftene, og som regulerer bedriftshelsetjenestens (BHT) funksjoner.

Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon av regelverket.

Arbeidsmiljøloven

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

Forskrift om administrative ordninger

Internkontrollforskriften

Arbeidsmiljøloven regulerer arbeidsmiljøforhold i Norge. Arbeidstilsynet er vår tilsynsmyndighet som kontrollerer at Arbeidsmiljøloven blir fulgt.

[Arbeidsmiljøloven § 3-3](#)

Arbeidsmiljøloven (AML) er den lov i Norge som omhandler hvilke forhold vi skal ha på arbeidsplassene. Dette er en såkalt «rammelov», som stort sett gir overordnede beskrivelser av hvordan forholdene skal være. Detaljer for dette er beskrevet i Forskrifter som hører til Arbeidsmiljøloven, og forskriftene kan igjen ha Veiledninger med ytterligere tips og detaljer. Loven ble fastsatt 17. juni 2005 og trådte i kraft 1. januar 2006.

Arbeidstilsynet er vår tilsynsmyndighet som kontrollerer at AML blir fulgt.

Hva sier loven?

Her blir du bedre kjent med lovverket som ligger til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i bedriftene, og som regulerer bedriftshelsetjenestens (BHT) funksjoner.

Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon av regelverket.

Arbeidsmiljøloven

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

Forskrift om administrative ordninger

Internkontrollforskriften

[Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning.](#)

Noen bransjer har et mer risikofyllt arbeidsmiljø enn andre, med større sjanser for sykdommer, skader og psykiske belastninger. Disse er pålagt å knytte til seg godkjent bedriftshelsetjeneste. Hvilke bransjer dette gjelder fremgår av § 13-1 i forskrift om organisering ledelse og medvirkning.

I tillegg kan Arbeidstilsynet pålegge enhver virksomhet å knytte seg til en godkjent bedriftshelsetjeneste dersom det er behov for særlig overvåking av arbeidsmiljøet i virksomheten eller kontroll av de ansattes helse.

[Se arbeidstilsynet.no](http://se.arbeidstilsynet.no)

Hva sier loven?

Her blir du bedre kjent med lovverket som ligger til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i bedriftene, og som regulerer bedriftshelsetjenestens (BHT) funksjoner.

Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon av regelverket.

Arbeidsmiljøloven

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

Forskrift om administrative ordninger

Internkontrollforskriften

Forskrift om administrative ordninger stiller blant annet krav til kvaliteten i bedriftshelsetjenester som skal levere tjenestene sine til virksomheter med plikt til å knytte til seg godkjent bedriftshelsetjeneste (BHT). Vi har fått en godkjenningsordning for BHT.

Les forskriften [her](#)

For å bli godkjent må bedriftshelsetjenesten

- a) samlet sett **være i stand til å gi en helhetlig og forebyggende bistand** i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet.
- b) **ha et kvalitetssikringssystem som sikrer at bedriftshelsetjenesten bistår arbeidsgiver** som beskrevet i forskrift på tilfredsstillende måte, og sikrer kompetanseutvikling for bedriftshelsetjenestens personale
- c) **ha en sammensetning og et faglig personale** som er i stand til å gi rådgivning innen arbeidsmedisin, yrkeshygiene, ergonomi, psykososialt og organisatorisk arbeidsmiljø og systematisk HMS-arbeid
- d) **ha et faglig personale som dekker minimum tre årsverk**. De enkelte fagområder (arbeidsmedisin, yrkeshygiene, ergonomi og psykososialt-organisatorisk) må være dekket med minimum 30 % av et årsverk
- e) **I særlige tilfeller** kan en bedriftshelsetjeneste hvor det faglige personale dekker to årsverk, likevel bli godkjent hvis det kan dokumenteres at bedriftshelsetjenesten har et samarbeid med ett eller flere relevante kompetansemiljøer som dekker manglende fagområder.

Arbeidstilsynet administrerer godkjenningsordningen, og søknad om godkjenning sendes dit. Man blir godkjent for fem år av gangen. Arbeidstilsynet har utarbeidet et elektronisk søknadsskjema som skal benyttes for å søke om godkjenning.

[Søknad via arbeidstilsynet](#)

Hva sier loven?

Her blir du bedre kjent med lovverket som ligger til grunn for helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet (HMS) i bedriftene, og som regulerer bedriftshelsetjenestens (BHT) funksjoner.

Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon av regelverket.

Arbeidsmiljøloven

Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning

Forskrift om administrative ordninger

Internkontrollforskriften

Helse-miljø og sikkerhets-arbeidet (HMS) i norske virksomheter reguleres av internkontrollforskriften og av tilhørende lover og forskrifter.

[Internkontrollforskriften](#)

Forskriften understreker arbeidsgivers ansvar for å dokumentere at bedriften har et system for styring og kontroll av arbeidsmiljø og sikkerhet, at lover og forskrifter overholdes.

Kravene til dokumentasjon er ment å skulle stimulere virksomhetens egenaktivitet, slik at bedriften faktisk sjekker hvordan det står til med disse forholdene i egen bedrift. Bedriftene må lage systemer for blant annet vernerunder i bedriftene, regelmessige kartlegginger, risikovurderinger og møter med de ansatte som en del av internkontrollsystemet. Bedriften har på denne måten ansvar for kontroll av seg selv, og Arbeidstilsynet vil etterspørre om systemet deres er på plass ved inspeksjoner i bedriften.

Bedriftshelsetjenesten kan i mange tilfelle være en god hjelp for bedriftene i arbeidet med å etterkomme kravene i internkontrollforskriften.

Hvem skal ha bedriftshelsetjeneste?

Du har en pasient med håndeksem. Han arbeider som bilmekaniker i et bilverksted med ca. 60 ansatte. Han har ikke hatt eksem før, og han mener bestemt at eksemet har utviklet seg på grunn av noe han arbeider med. Bilmekanikere bruker mange forskjellige kjemiske stoffer i jobben, som for eksempel avfettingsstoffer, oljer, tetningsstoffer og lim. Mange av disse produktene er nye på verkstedet, og han tror det kan være et slikt som gir eksem.

Du sier til ham at han må ta kontakt med bedriftslegen sin og drøfte dette. Han ser da uforstående på deg og sier at verkstedet ikke har bedriftslege. Du blir litt forbauset, men er samtidig litt usikker på hvordan ting skal være i et bilverksted. Du beslutter å gi mannen kortisonsalve for eksemet, sykmelding to uker, og avtaler ny kontroll da.

I mellomtiden bestemmer du deg for å finne ut om bilverksteder er pålagt en bedriftshelsetjeneste eller ikke.

Se [Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, Kapittel 13](#) og finn svaret:

☒ Ja, de skal i følge forskriften ha BHT.

☐ Nei, de skal i følge forskriften ikke ha BHT.

Svar

Du har svart feil.

Bilverksteder skal ha BHT. Forskriften nevner i punkt 45 «Reparasjon og vedlikehold av motorvogner».

Denne pasienten vil du møte igjen senere i kurset.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Hvem er i bedriftshelsetjenesten?

Du har hørt at en bedriftshelsetjeneste skal ha lege, men er ikke sikker på hvordan de nyeste reglene er.

Du vil derfor finne ut hvilke personer en BHT skal ha.

Har bilverkstedet en bedriftslege du kan samarbeide med?

Du finner informasjon om hva som er en godkjent BHT på Arbeidstilsynets nettsider:

[Forskrift om administrative ordninger](#)

☒ Ja, en godkjent BHT har lege.

☐ Nei, det stilles ikke krav til at en godkjent BHT skal ha lege tilknyttet.

Svar

Du har svart feil.

Det står i lovteksten at BHT må ha en lege tilknyttet for å bli godkjent.

Det stilles krav til bedriftshelsetjenestens faglige personale samlet sett skal ha kompetanse til å utføre sine oppgaver innen kompetanseområdene arbeidsmedisin/arbeidshelse, yrkeshygiene, ergonomi, organisatorisk og psykososialt arbeidsmiljø og systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid.

Aktuelle yrkesgrupper som kan utgjøre bedriftshelsetjenestens faglige personale, er lege, sykepleier, fysioterapeut, verneingeniør, yrkeshygieniker, sikkerhetsingeniør, psykolog, og lignende.

Hva gjør en bedriftshelsetjeneste?

Det er mange ting ved bedriftshelsetjenestens oppgaver det kan være nyttig å vite når du arbeider som allmennlege.

På de neste sidene i dette kurset skal du svare på spørsmål som omhandler bedriftshelsetjenesten.

Hvis du er usikker på svaret, sjekk teksten i [Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning, paragraf 13-2](#): Arbeidsgivers bruk av bedriftshelsetjenesten.

Oppgave 1

Skal bedriftshelsetjenesten vurdere sykefraværet i bedriften og følge opp arbeidsrelaterte problemstillinger?

☒ Ja

☐ Nei

Svar

Feil svar!

BHT må ha mulighet til å analysere bedriftens sykefraværstatistikk, slik at BHT bistår med å overvåke og kontrollere arbeidstakernes helse.

Oppgave 2

Skal bedriftshelsetjenesten måle blodtrykket til alle ansatte?

☐ Ja

☒ Nei

Svar

Feil svar!

Høyt blodtrykk kan skyldes mange andre faktorer enn de arbeidsrelaterte, slik som røyking, kost og arv. Bedriftshelsetjenesten må ofte prioritere for å rekke alle sine arbeidsoppgaver, og blodtrykksovervåking av alle kan bli i meste laget. Imidlertid kan risikogrupper av arbeidstakere velges ut for en målrettet undersøkelse av blodtrykket, eksempelvis grupper med høy grad av overtidarbeid.

Oppgave 3

Er det bedriftshelsetjenestens oppgave å hjelpe arbeidsgiver med innkjøp av utstyr?

☐ Ja

☐ Nei

Svar

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Oppgave 4

Er bedriftshelsetjenesten en legetjeneste som gjør det mulig for de ansatte å komme raskt til lege, slik at fraværet fra jobben blir minst mulig?

☐ Ja

☒ Nei

Svar

Feil svar!
Behandling av ikke-arbeidsrelaterte sykdommer ligger ikke innenfor bedriftslegens ansvarsområde.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Oppgave 5

Skal bedriftshelsetjenesten sørge for at de ansatte ikke veier for mye?

☐ Ja

☒ Nei

Svar

Feil svar!

Dette er ikke BHTs oppgave. Bedriftshelsetjenesten må prioritere forhold som har med arbeid og helse å gjøre. Overvekt skyldes ofte andre forhold enn arbeidet. Imidlertid må vekt vurderes i relasjon til helseattester og liknende der overvekt kan ha betydning for sikkerheten. Enkelte arbeidsplasser kan også gi risiko for overvekt, for eksempel blant sjåfører som får lite mosjon i jobben. I slike tilfelle vil vekt være en faktor som bedriftshelsetjenesten bør være opptatt av.

Oppgave 6

Er det riktig at bedriftshelsetjenesten skal sette i gang røyke-avvenningskurs for alle som trenger det?

☐ Ja

☒ Nei

Svar

Feil svar!

Dette ligger ifølge forskriften utenfor bedriftshelsetjenestens oppgaver. Bedriftshelsetjenesten må konsentrere seg om forhold som har med arbeid og helse å gjøre. Røyking er sjelden forårsaket av arbeidet. Imidlertid er det viktig at bedriftshelsetjenesten tar opp dette tema i visse yrkesgrupper, for eksempel der de ansatte utsettes for støv og fibre. Røyking kan i slike situasjoner forverre effekt av støv, og forebygging bør skje både i forhold til røykingen og støvnivå.

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Roller i HMS-arbeidet

Det finnes en rekke ulike aktører innen arbeidsmiljø og det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS). På denne siden presenterer vi de mest sentrale rollene og deres oppgaver og ansvar. Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon.

Arbeidsgiver**Arbeidstaker****Verneombud****Arbeidsmiljøutvalg****Bedriftshelsetjeneste**

Arbeidsgiver:

Det er arbeidsgiveren som har ansvar for at arbeidsmiljøet er forsvarlig på alle måter. Arbeidstakerne har plikt til å medvirke ved gjennomføringen av de tiltak som blir satt i verk for å skape et sunt og trygt arbeidsmiljø, og til å delta i det organiserte vernearbeidet i virksomheten. At det finnes andre roller med oppgaver innenfor arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) endrer ikke dette. Ulike oppgaver tilknyttet HMS-arbeidet kan delegeres til andre, men arbeidsmiljøet forblir arbeidsgiverens ansvar.

Roller i HMS-arbeidet

Det finnes en rekke ulike aktører innen arbeidsmiljø og det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS). På denne siden presenterer vi de mest sentrale rollene og deres oppgaver og ansvar. Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon.

Arbeidsgiver**Arbeidstaker****Verneombud****Arbeidsmiljøutvalg****Bedriftshelsetjeneste**

Arbeidstaker:

Arbeidstakerne har også plikter i forhold til arbeidsmiljøet. De skal medvirke til gjennomføringen av tiltak som settes i verk knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), og delta i det organiserte vernearbeidet.

Arbeidstakerne har plikt til å følge de verneinstruksene og sikkerhetsrutinene som er fastsatt for sin arbeidsplass.

Roller i HMS-arbeidet

Det finnes en rekke ulike aktører innen arbeidsmiljø og det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS). På denne siden presenterer vi de mest sentrale rollene og deres oppgaver og ansvar. Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon.

Arbeidsgiver**Arbeidstaker****Verneombud****Arbeidsmiljøutvalg****Bedriftshelsetjeneste**

Verneombudet er arbeidstakernes representant i spørsmål knyttet til helse, miljø og sikkerhet (HMS), og skal ivareta deres interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.

I utgangspunktet skal alle virksomheter ha verneombud, men dersom det er færre enn ti arbeidstakere kan partene skriftlig avtale en annen ordning, for eksempel at det ikke skal være verneombud ved virksomheten. Avtalen skal inneholde en beskrivelse av hvilken alternativ ordning som er valgt for å ivareta arbeidstakernes interesser i saker som angår arbeidsmiljøet.

Roller i HMS-arbeidet

Det finnes en rekke ulike aktører innen arbeidsmiljø og det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS). På denne siden presenterer vi de mest sentrale rollene og deres oppgaver og ansvar. Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon.

Arbeidsgiver**Arbeidstaker****Verneombud****Arbeidsmiljøutvalg****Bedriftshelsetjeneste**

Arbeidsmiljøutvalg:

Arbeidsmiljøutvalget skal være pådriver i verne- og miljøarbeidet og følge opp at saker blir utført. Det er her man formelt kan ta opp saker som angår arbeidsmiljøet på arbeidsplassen.

Det skal finnes et arbeidsmiljøutvalg (AMU) i alle virksomheter med minst 50 ansatte. I virksomheter med mellom 20 og 50 ansatte, dersom en av partene i virksomheten krever det.

Dersom virksomheten har knyttet til seg verne- og helsepersonale i form av en bedriftshelsetjeneste (BHT), skal disse være representert i AMU. Deres rolle skal være rådgivende, og de har ikke stemmerett i utvalget. Arbeidsgiver og arbeidstaker skal være representert med like mange representanter.

Roller i HMS-arbeidet

Det finnes en rekke ulike aktører innen arbeidsmiljø og det systematiske arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS). På denne siden presenterer vi de mest sentrale rollene og deres oppgaver og ansvar. Klikk på tekstboksene for en kort presentasjon.

Arbeidsgiver**Arbeidstaker****Verneombud****Arbeidsmiljøutvalg****Bedriftshelsetjeneste**

Bedriftshelsetjeneste:

Denne tjenesten skal gi råd til arbeidsgiver og arbeidstaker, og må ha god kompetanse på arbeidsmiljø. De skal hjelpe bedriften med informasjon om arbeidsmiljøforhold, med å overvåke arbeidsmiljøet, og kan komme med forslag til forbedringer slik at sykdommer og skader kan unngås.

De konkrete oppgavene vil kunne variere, avhengig av virksomhetens behov og myndighetenes krav, og dette bør fremgå av handlingsplaner mellom virksomheten og BHT

Oppgave

Du vil vite hva du snakker om neste gang du møter pasienten fra bilverkstedet. Du bestemmer deg for å finne frem mer fakta om HMS. Hva vet du egentlig fra før om arbeidsmiljøutvalg?

- ☐ Et arbeidsmiljøutvalg består av tre tillitsvalgte.
- ☐ Det består av sjef og personalsjef.
- ☒ Arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden skal ha like mange representanter.
- ☐ Bedriftslegen skal sitte i arbeidsmiljøutvalget.

Svar

Feil svar!

Videre i kurset får du muligheten til å lære mer om HMS-arbeid.

Du finner nyttig informasjon om HMS-arbeid i bedriftene på [Arbeidstilsynets nettsider](#).

Forrige

Neste

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

God kvalitet på inneluften er en utfordring på et verksted. For å unngå eksosforgiftninger når motoren testes innendørs, har verkstedet avsug som settes på eksosrøret for å unngå at de ansatte puster inn eksos.

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

Her er det ryddig og fint. Det skal være egne rutiner for vask og renhold i et bilverksted.

Dersom det ligger rot på gulvet er det lett å snuble. Ligger det søl og filler med olje og kjemiske stoffer rundt omkring, damper disse stoffene av, og de ansatte puster det inn.

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

Reparasjon av biler medfører mange ubekvemme arbeidsstillinger. Verkstedet har blant annet løftebukker, slik at de ansatte slipper å ligge under bilen for å utføre jobben.

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

En bilmekaniker utsettes for mange kjemiske stoffer og oljer i løpet av dagen. Dette kan lett føre til utvikling av håndeksem. Bruk av hansker er vanlig og gjør at risikoen for å utvikle håndeksem er liten.

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

Lakkeringen er avgrenset fra annet arbeidet på verkstedet og gjøres i egne "bokser" med høy ventilasjon. De ansatte har i tillegg fullt verneutstyr, med kjeledress, vernesko, hansker og åndedrettsvern. Eksponeringen for organiske løsemidler blir dermed lav.

Du ønsker å vite mer om forebyggende tiltak som utføres i bedrifter. Du ber derfor om å få en omvisning i et bilverksted.

Klikk på bildene for en kort presentasjon av tiltak som er utført i denne bedriften.

Støy er et problem i industrien. Ett av tiltakene er merking av støysoner. En gang i året måles støynivået på ulike steder. Der nivået overstiger HMS-kravene skal de ansatte bruke godkjente hørselsvern.

Hva gjør du?

Pasienten fra bilverksted med eksem på hendene, er tilbake som avtalt. Det er likevel fortsatt en del spørsmål du må vurdere og ta stilling til. Ut fra det du vet om denne pasienten, hva velger du å gjøre? Kryss av for de tiltakene du mener er riktig å gjøre i denne situasjonen.

- ☒ Du anbefaler pasienten selv å ta kontakt med verneombudet.
- ☐ Du stiller diagnosen arbeidsrelatert eksem.
- ☒ Du ønsker å vite mer og henviser til yrkesdermatolog.
- ☒ Du mener pasienten kan arbeide videre hvis det iverksettes forebyggende tiltak.
- ☐ Du kontakter verneombudet

Svar

Vi er ikke enig i vurderingen din. For å sikre at pasienten blir fulgt opp på en god måte, bør du gjøre følgende;

Du kan ennå ikke være sikker på hva som utløser den allergiske reaksjonen. Det kan derfor være nyttig med en henvisning til yrkesdermatolog, og at du følger pasienten opp videre med ny time om noen uker.

Du skal ikke kontakte verneombudet, men du bør anbefale pasienten selv å ta kontakt med verneombudet, både om hans aktuelle plager og det faktum at de ikke har BHT, noe bedriften er lovpålagt.

Etter at du har satt deg inn i reglene for HMS-arbeid er du nå bedre rustet til å følge opp denne pasienten på riktig måte.

Du har nå vært igjennom den obligatoriske delen av kurset i arbeidsmedisin.

Du kan enten gå tilbake i kurset for å repetere leksjoner og temaer, eller du kan gå rett til kursprøven på neste side.

Velkommen til kursprøve i arbeidsmedisin!

- Kursprøven består av 10 spørsmål.
- For å bestå prøven må du svare rett på 80% av spørsmålene.
- Du har 3 forsøk på å bestå prøven, og mislykkes du i disse forsøkene, må du ta kontakt med nettkurs@legeforeningen.no for å at vi skal gi deg ny tilgang kursprøven.
- Lykke til!